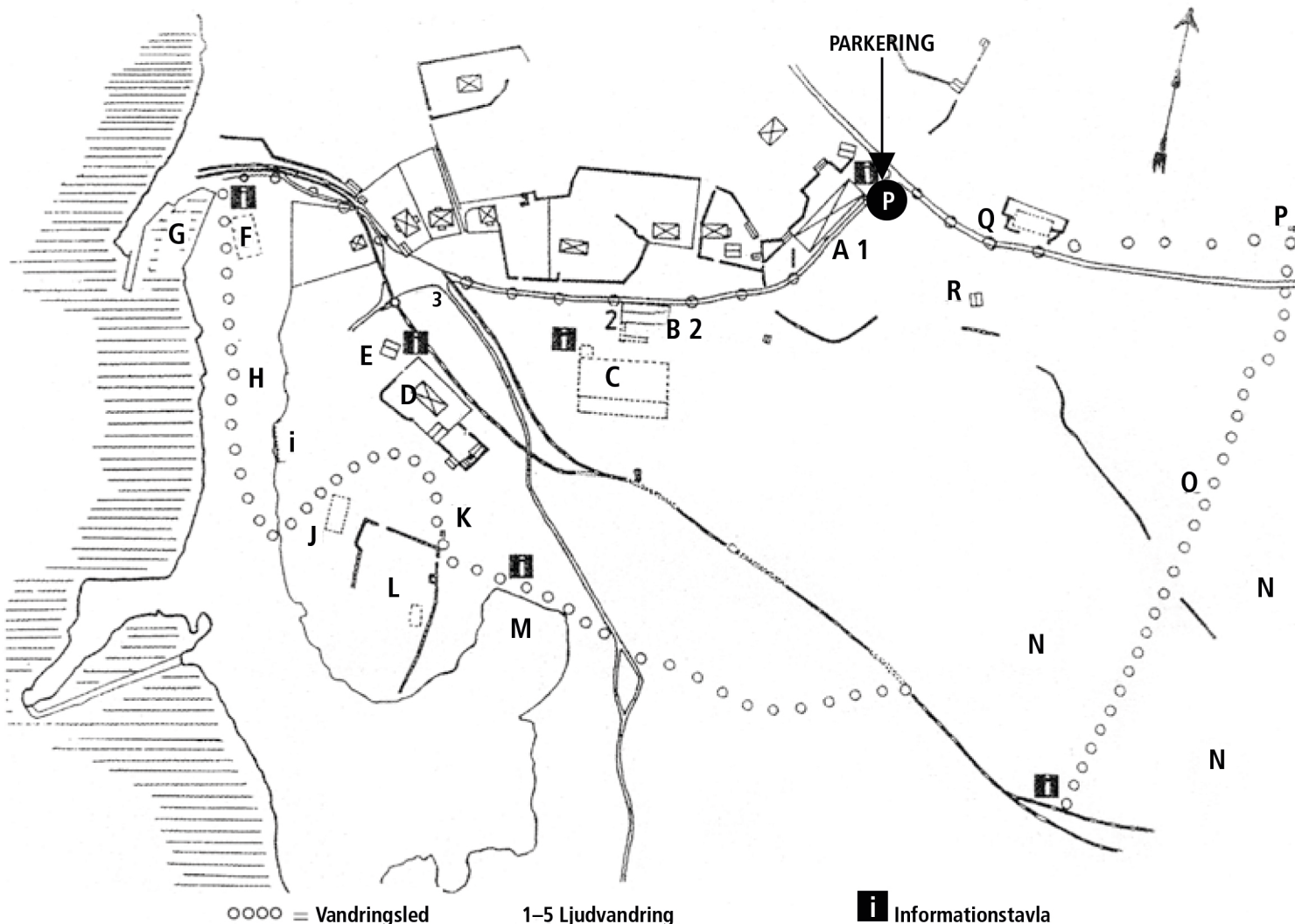

A. Restaurationshuset. Restaurationshuset byggdes 1878 för att tillgodose de dagliga behoven i det växande stenhuggarsamhället. Byggnaden har innehållit bageri, bryggeri, matservering och affär. Här fanns bostadsrum för läkare och präst. På vindsvåningen hade Blåbandslogen sin lokal.

B. Stenboden matsal för vaktmanskap och proviantbod.

C. Kronoarbetsstationen. Endast grunden kvar.

D. Nya kontoret. Numera privat sommarbostad

E. Gamla kontoret

F. Fångsmedjan. Här låg Kronoarbetskårens smedja. Här smiddes och skärptes endast fångarnas verktyg men dessutom utfördes alla andra sorters smidesarbeten. Ursprungligen nådde vattenlinjen ända upp till smedjan.

G. Hamnen. Härifrån exporterades stenprodukter från Tjurkö och närbelägna stenbrott till främst Tyskland.

H. Tippet. Ned på cementplattan vid kajen tippades färdigkrossad makadam som därifrån lastades över på fraktbåtar. På plattan arbetade även gatstenshuggare som fick stenblock levererade hit från bolagets storbrott.

I. Stenkrossen. Fundamentet till den stora stenkrossen som togs i bruk 1909.

J. Stallet. Här låg en stallbyggnad med vagnslider och kuskbostad.

K. Bryggghus – tvättstuga. Tvättstugan byggdes på 1940-talet intill ett övergivet och vattenfyllt stenbrott där tvätten kunde sköljas. Det vanligt att kvinnorna i stenhuggarfamiljerna fick extra inkomster genom att ta emot tvätt från Kungsholms fort och från hushåll i Karlskrona.

L. Klockare-Johans stenstuga. Stenhuggarfamiljerna kunde själva

bygga sig enkla stugor av överbliven brottsten. Här ses murrester av en som var bebodd ett par decennier in på 1900-talet.

M. Storbrottet Vrålebo

N. Stenbrotten. Växtligheten breder åter ut sig över den tidigare helt avskalade markytan men kvar finns spåren av stenarbetarnas möda i småbrotten. Bland den vassa skårvstenen ligger också gatstensämnen de misslyckats med och utklade stenblock det inte varit lönt att bearbeta vidare.

O. Huggboden. I stenhuggarboden kunde 2-3 man samtidigt knacka gatsten på skravelfyllda arbetsbänkar. Stenblocken lyftes in genom en lucka i bodens gavel. I boden var stenhuggarna skyddade för väder och vind och kunde om kvällarna arbeta i lampljus. Stenhuggarboden här byggdes 1987 och är en rekonstruktion med förebild från Sturkö.

P. Krutboden. Över disken i krutboden expedierades svartkrut för laddning av borrhålen i berget. Härifrån till sprängplatsen bars den högexplosiva varan på krutbåtar. Den större sprängkraften i dynamit förvandlade stenen till grus och användes enbart för att få undan värdelöst berg.

Q. Högarörskasernen. Här låg Högarörskasernen, som var en av de bostadskaserner stenhuggerifirman uppförde för den tillresande arbetskraften. Till en början trängdes ungarlar i kasernens åtta rum. Längre fram blev rummen ofta bostad för en hel familj. Byggnaden revs 1984.

R. Likboden. I likboden lades avlidna i väntan på begravning. Under arbetet i stenbrotten inträffade ofta större och mindre olycksfall. Då dödsolyckor skedde, var det vanligen i samband med sprängning eller fall i berget